

Kommuner, kommunförbund och grundskolor i landskapet Åland

26.2.2021 Uppdaterad information om beredskap i grundskolorna gällande Covid-19

På grund av en ökad smittspridning av sjukdomen Covid-19 fattade landskapsregeringen 25.2.2021 beslutet att årskurs 7–9 i alla grundskolor ska stänga under tiden 1.3.2021–12.3.2021 för att stävja smittspridningen i landskapet. Alla grundskolor, även åk 1–6, behöver även se över sina rutiner i det förebyggande arbetet mot smittspridningen samt uppdatera beredskapsplaner för eventuell stängning av skola eller att en hel klass och lärare sätts i karantän.

Beredskap inför förvärrad smittspridning

Skolan ska ha allmänna riktlinjer för hur och på vilka sätt man agerar då man går över till exceptionella undervisningsarrangemang om coronasituationen så kräver det. Skolan ska även ha en plan för hur distansundervisning, stöd för lärandet och skolgång samt elevhälsotjänster och förmåner då ska ordnas.

Se närmare information om ansvar och rollfördelning under distansundervisning i bilaga *Checklista som underlag för planering av distansundervisning* (nr 183 U2 ÅLR2020/2261)

Övergång till distansundervisning i exceptionella situationer

Med distansundervisning i exceptionella situationer avses distansundervisning som ges till en eller flera elevgrupper eller enskilda elever då landskapsregeringen eller någon annan myndighet helt eller delvis stängt en grundskola med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016) för att närundervisning inte kan ordnas på ett tryggt sätt. Då en enskild elev eller elevgrupp fått ett beslut om karantän utfärdat av smittskyddsmyndigheten omfattas eleven av distansundervisning i exceptionella situationer.

Vid distansundervisning i exceptionella situationer ska elevens rätt till undervisning tryggas i enlighet med LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola. Distansundervisning i exceptionella situationer får endast i undantagsfall ordnas för elever i årskurserna 1–3, för elever som får mångprofessionellt eller för elever som omfattas av förlängd läroplikt. Med undantagsfall avses till exempel elever som är i karantän enligt smittskyddslagen eller elever som enligt vårdande läkarens bedömning hör till en riskgrupp. Det är också möjligt att överföra alla elever till distansundervisning om skollokalen till följd av smittläget helt avstängs. I beslutet utfärdat av smittskyddsmyndigheten bör framgå om de undantagna elevgrupperna ska omfattas av skolstängningen.

Efter att ett beslut från smittskyddsansvarig läkare inom ÅHS eller landskapsregeringen fattats att en skola ska stänga helt eller delvis ska det organ som ansvarar för förvaltningen av kommunens utbildningsverksamhet fatta ett beslut om att övergå till distansundervisning i exceptionella undervisningsarrangemang med stöd av 9a § LL (2020:32) om barnomsorg och

grundskola. I beslutet, som får fattas för högst en månad åt gången, bör framgå bland annat nödvändigheten i att övergå till exceptionella undervisningsarrangemang, hur länge arrangemangen ska pågå, vilka skolor, årskurser och undervisningsgrupper beslutet gäller samt hur undervisningen, stöd för lärandet och skolgång, skolbispisningen samt övriga studiesociala förmåner och elevhälsa ordnas under de exceptionella arrangemangen.

- Distansundervisning är inte självstudier utan undervisningen ska ske i realtid så att läraren kontinuerligt återkopplar till elever.
- Vid distansundervisning är det möjligt att ge närundervisning för en elev som inte har förutsättningar att följa distansundervisning. Bedömningen görs av elevens lärare i samråd med skolans rektor eller föreståndare efter att elevens vårdnadshavare blivit hörd.
- Kommunen ska under alla arbetsdagar ordna en avgiftsfri måltid för alla elever. Eventuell specialkost ska beaktas på samma sätt som vid närundervisning. Utbildningsanordnaren beslutar om de praktiska arrangemangen. Beslut om lösningar som gäller skolmåltiden ska fattas så att man ser till barnets bästa. Måltiden kan vara en matkasse om vårdnadshavaren ger sitt samtycke till det.
- Stöd för lärande och skolgång samt elevhälsotjänster ska ordnas på det sätt som omständigheterna medger.
- Lärarnas arbetskyldighet förändras inte. Arbetsgivarens arbetsledningsrätt fortgår som vanlig. Detta innebär exempelvis att arbetsgivaren har rätt att bestämma hur och när lärare och övrig pedagogisk personal ska finnas på plats i skolan.
- Skolledningen beslutar om hur undervisningsgrupper ska sammansättas och bestämmer om arbetsfördelning mellan lärare. En lärare rekommenderas inte att ansvara för distansundervisning och närundervisning samtidigt. Det är viktigt att arbetsbelastningen fördelas så jämnt och rättvist som möjligt bland lärarna.
- Arbetsgivaren kan vid behov beordra läraren att ge närundervisning i skolan eller att handleda distansundervisningen antingen på plats i skolan eller hemifrån. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid aspekter som berör tryggheten och säkerheten om lärarna ger närundervisning på arbetsplatsen.

Förverkligande av distansundervisning i exceptionella situationer

Elevens rätt till undervisning ska tryggas under de exceptionella undervisningsarrangemangen enligt vad som föreskrivs i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola. I undervisningen ska man följa timfördelningen, läroplanen, skolornas arbetstider och elevens schema i så stor utsträckning som omständigheterna möjliggör det. Det är skäl att granska skoldagens struktur som en helhet där det också finns tillräckligt med tid för pauser, vila och återhämtning. Det är viktigt att man ordnar så att elevens rätt till elevhälsotjänster tillgodoses även under distansundervisningen.

Förebyggande åtgärder i grundskolorna

Anvisningar för det förebyggande arbetet i skolorna är de samma som tidigare men varje skola behöver nu se över att rekommendationerna fortsättningsvis följs. Syftet med dessa

anvisningar är att stödja skolor i förverkligandet av en trygg skolgång och arbetsmiljö för både elever och personal under coronapandemin.

Utgångspunkten är att undervisningen ordnas som närundervisning och följer normal lagstiftning men med justering av verksamheten för att minska och hindra smittspridningen. Genom att följa anvisningarna minskar man smittrisen och exponeringen begränsas och därmed underlättas smittspårningen i fall av konstaterad smitta. I verkställande av anvisningarna är det viktigt att man följer principerna för barnets bästa och principerna för hanteringen av smittsamma sjukdomar. Anvisningarna och rekommendationerna revideras kontinuerligt i enlighet med hur coronapandemin utvecklas. Det är viktigt att man håller sig uppdaterad om de senaste anvisningarna och rekommendationerna gällande olika säkerhetsaspekter.

(källa: Institutet för hälsa och välfärd och undervisnings- och kulturministeriet – <https://valtioneuvosto.fi/documents/1410845/22330894/THL+UKM+rekommendation+till+anordnare+av+utbildning+och+sm%C3%A5barnspedagogik+under+coronavirusepidemin+4.8.2020.pdf/f592ff2e-4b5d-b520-5908-d718e3f97528/THL+UKM+rekommendation+till+anordnare+av+utbildning+och+sm%C3%A5barnspedagogik+under+coronavirusepidemin+4.8.2020.pdf?t=1596718699231>)

Följande gäller för verksamheten i grundskolan

Varje skola behöver uppdatera och förbättra de åtgärder och rutiner man har för att tillgodose rekommendationer om att hålla avstånd och hygien på sin enhet enligt de omständigheter och förutsättningar som råder på just den skolan.

1. Den som har symtom ska inte komma till skolan

Coronaviruset orsakar en luftvägsinfektion med symtom såsom huvudvärk, störningar i lukt- eller smaksinnet, snuva, nästäppa, hosta, andnöd, kraftlöshet, trötthet, muskelvärk, halsont, feber, illamående, kräkningar och diarré

(<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/symtom-och-behandling-coronaviruset>).

Man ska inte komma till skolan om man har symtom som tyder på smitta. Om eleven insjuknar under dagen, flyttas eleven omedelbart till ett separat rum för att vänta på en vårdnadshavare under tillsyn av en vuxen. Vuxna undviker närbildkontakt med den insjuknade genom att hålla ett tillräckligt avstånd och bör även sätta på ett munskydd.

Personer med symtom ska med mycket låg tröskel söka sig till coronavirustestning. Om testresultatet är negativt och symtomen klart minskar, kan barnet återvända till skolan även om symtomen inte helt har avtagit. Innan testresultatet är klart ska man dock undvika kontakt med andra. Om symtomen senare börjar på nytt eller ökar ska man göra ett nytt coronavirustest. Om symtomen beror på allergi och tydligt lindras av allergimedicinering, kan man återvända till skolan även om symtomen inte helt har avtagit. Om symtomen inte lindras trots medicinering ska man söka sig till testning. Om testresultatet är negativt kan man återvända till skolan.

Notera att landskapsregeringens rekommendationer gällande den frivilliga karantänen efter inresa från riskområde i utlandet uppdaterats.

Under den frivilliga karantänstiden gäller samma arrangemang och rutiner som om eleven skulle vara sjukskriven; alltså skickas hemuppgifter hem och eleven uppdateras om vad som gjorts i skolan. Skolan är däremot inte skyldig att ordna distansundervisning under den här tiden. Den frivilliga karantänen baserar sig på en rekommendation som inte är tvingande. Vårdnadshavarna beslutar själva om beaktandet av rekommendationen eller inte. En skola kan således inte hindra en elev att delta i närundervisning på grund av den frivilliga karantänsrekommendationen. Ett beslut om karantän utfärdat av smitskyddsmyndigheten är emellertid tvingande och då omfattas eleven av de rättigheter som gäller för distansundervisning i exceptionella situationer.

2. Onödig fysisk kontakt bör undvikas

Coronaviruset smittar i första hand som droppsmitta

(<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/smitta-och-skydd-coronaviruset/coronavirusmitta-och-inkubationstid>)

I skolan ska man sträva efter att undvika kontakt där man är i direkt beröring med andra.

- Trots att hygien effektiviseras och fysiska kontakter undviks är det viktigt att se till att barnet får den närhet, trygghet och växelverkan som det behöver på ett så normalt sätt som möjligt.
- Genom att ordna verksamheten i mindre grupper och genom att utnyttja utrymmen utomhus strävar man efter att så få personer som möjligt ska vistas i samma utrymme.
- I årskurserna 1–6 rekommenderas att klasserna hålls åtskilda under hela skoldagen. I de valfria ämnena kan undervisningsgruppen bytas om undervisningen inte kan ordnas på annat sätt. Om det exempelvis i högstadiet är omöjligt att hålla isär undervisningsgrupperna, rekommenderas det att man satsar på att hålla avstånd och på hygien samt strävar efter att sköta undervisningen i skift i mån av möjlighet.
- Tomma lokaler som lämpar sig för undervisning kan vid behov tas i undervisningsbruk.
- Måltiderna ordnas i mån av möjlighet med den egna klassen eller gruppen, inte som gemensamma måltider i matsalen. Matsalen kan dock användas i skift. God hygien ska iakttas av de som tillverkar maten, de som delar ut maten och de som kommer för att äta.

- Verksamheten i skolan räknas inte som allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar som avses i lagen om sammankomster. Eventuella mötesbegränsningar tillämpas inte på verksamheten.
- Stora gemensamma tillställningar rekommenderas ändå inte om inte tillräckliga avstånd och god hygien kan iakttas.
- Det rekommenderas att andra personer än elever och skolans personal inte vistas i skolans lokaler. Barns och familjers möjlighet att bekanta sig med skolans verksamhet ordnas med beaktande av avstånd och hygien och man bör i en sådan situation rekommendera de besökande att använda munskydd.
- Det rekommenderas att man beaktar avstånd och hygien och gruppstorlek även vid personalens sammankomster och planeringstillfällen.
- För att förhindra spridning av smitta rekommenderas att personalen i regel inte flyttar från en enhet till en annan.
- Rekommendationer kring eventuell användning av munskydd för elever uppdateras i enlighet med anvisningar av rekommendationer från samarbetsgruppen för bekämpning av coronaviruset på Åland.

Arbetshälsoinstitutets ger anvisningar till arbetstagare: <https://www.ttl.fi/sv/anvisningar-till-arbetstagare-for-att-forebygga-att-bli-smittad-av-det-nya-coronaviruset/>

Anvisningar gällande skolskjutsar

<https://thl.fi/documents/533976/5918974/Anvisningar+fo%CC%88r+skolskjutsar+fo%CC%88r+att+fo%CC%88rebygga+COVID-19-smitta+.pdf/7e668647-537c-650d-4bbf-739e7b1b6ac2?t=1589799497237>

3. En god hand- och hosthygien förebygger smitta

Coronaviruset sprider sig främst med droppsmitta då en sjuk person hostar eller nyser. Då man sköter hand- och hosthygien på rätt sätt förebygger man smittspridning.

- Såväl barn som vuxna tvättar händerna då man kommer till skolan samt då man går hem. Därutöver tvättar man händerna före man äter, då man kommer in efter att ha varit utomhus samt alltid då man har nyst eller hostat eller om händerna är märkbart smutsiga. Händerna torkas med engångspappershanddukar.
- Ifall det inte finns möjligheter att tvätta händerna används handdesinfektionsmedel. Handdesinfektionsmedlet ska finnas lätt till hands. En vuxen ska övervaka då ett barn använder medlet.
- Då man nyser eller hostar täcker man munnen med en engångsnäsduk, som man efteråt kastar bort. Ifall man inte har tillgång till en näsduk nyser eller hostar man i armvecket. Sedan tvättar man händerna.

<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/sjukdomar-och-bekampning/anvisningar-for-forebyggande-och-bekampning-av-infektioner/allmanna-hygienregler>

4. Städning

Coronaviruset sprider sig främst med droppsmitta då en sjuk person hostar eller nyser. Det är möjligt att viruset också smittar via beröring. Coronavirus överlever inte längre tider i luften

eller på ytor när temperaturen varierar. Vid städning ska man använda ett svagt basiskt universalrengöringsmedel. I sanitetsutrymmena kan städningen intensifieras genom att använda desinfektionsmedel. Man kan följa Arbetshälsoinstitutets städanvisningar.

- Torka av kontaktytor så som dörrhandtag, armstöd, pulpeter och bord, strömavbrytare och kranar minst en gång per dag, helst två gånger per dag.
- Undvik användning av arbetsredskap som är i gemensamt bruk, som t.ex. tangentbord, pekplattor eller pysselförbehör (saxar m.m.) eller rengör efter varje användare
<https://www.ttl.fi/sv/stadanvisningar-for-att-forebygga-smitta-av-covid-19%E2%80%AF/>

5. Ifall man konstaterar coronasmitta i skolan

Det är ÅHS som ansvarar för smittsamma sjukdomar och som utreder smittkedjor i landskapet. Ifall coronasmitta konstateras i skolan fås information om hur man ska gå till väga av ÅHS. Smittkedjan utreds ifall personen blivit exponerad, de exponerade bör spåras och försättas i obligatorisk karantän i 14 dagar.

Den som har blivit smittad med coronavirus ska stanna borta från skolan under en period som avgörs av smittskyddsansvarig läkare vid ÅHS.

6. Användning av ansiktsmask och munskydd bland anställda

På basis av den egna riskbedömningen kan arbetsgivaren ge egna rekommendationer gällande skyddsutrustning för de anställda. Vid en rekommendation om användning av munskydd i undervisningssituationen ansvarar arbetsgivaren för anskaffningen av munskydd för personalen.

Arbetshälsoinstitutets hemsida.: https://www.ttl.fi/sv/arbetshalsoinstitutets-coronavirus-instruktioner/?_ga=2.51662121.1602176062.1600593345-338873795.1583307895

7. Användning av ansiktsmask och munskydd i kollektivtrafiken och offentliga miljöer

Landskapsregeringen har gett generella anvisningar om användningen av ansiktsmask i kollektivtrafiken och i offentliga miljöer. Användningen av ansiktsmask gäller personer över 12 år. Rekommendationerna gällande ansiktsmasker utvärderas och uppdateras i enlighet med anvisningar av Institutet för hälsa och välfärd (THL) och landskapets handlingsplan för hantering av covid-19-epidemin på Åland. Skolorna behöver hålla sig uppdaterade vilka riktlinjer som gäller för grundskolan. Närmare landskapsregeringens hemsida med Coronainformation <https://www.regeringen.ax/coronaviruset-covid-19>

Skolan ansvarar för att ansiktsmasker för användning i kollektivtrafiken distribueras enligt anvisningarna och att eleverna får nödvändig undervisning i användningen av ansiktsmasker.

<https://www.regeringen.ax/coronaviruset-covid-19/rekommendationer-annan-info-fran-landskapsregeringen/utdelning-gratis-ansiktsmasker-personer-over-15-ar-aker-kollektivtrafik-pa>

Kontaktpersoner

Elisabeth Storfors

Katarina Halme-Wiklund

Byråchef utbildningsbyrå
Utbildnings- och kulturavdelningen
Ålands landskapsregering
+358 18 25000 (vxl)
elisabeth.storfors@regeringen.ax

Specialsakkunnig inom utbildning
Utbildnings- och kulturavdelningen
Ålands landskapsregering
+358 18 25000 (vxl)
katarina.halme-wiklund@regeringen.ax